

det, „Egteskabets sædelige Idee“ lige høit, i hvilken Form den end klæder sig (Hør!) og netop fordi jeg hoiagter den, derfor vil jeg ikke berøve den sin Betydning ved at gjøre den til et underordnet Moment ved Egteskabets Indsiftelse. Nu hører jeg nok, at man siger, „ja, der er jo heller Ingen, som tilstiger noget Saadant“, og jeg skal gjerne indrømme dette; jeg vil aldeles ikke her opfaae nogen Tvivl om Foeslagsstillernes eller Comiteens „inderlige og religiøse Bevæggrunde“; men Bevæggrundene og Hensigten blive her ligegyldige, naar Resultatet bliver et andet end det tilstigede. Efter min Overbeviisning vil Folkets store Masse betragte det, som om Staten ved Vedtagelse af en saadan Lov vilde erklære, at den kun anseer Egteskabet for en reen borgerlig Akt, og at den vel tillader den religiøse Indvielse, men ikke betragter den som nogen Nødvendighed. Nu har jeg vel ofte hørt yttre, at, da den borgerlige Lovgivning ikke kan befatte sig med det Religiøse eller Kirkelige, saa kan den kun holde sig til den borgerlige Side af Sagen; men hertil maa jeg bemærke, at, netop fordi den borgerlige Lovgivning ikke kan omfatte begge Sider af Sagen, netop derfor skal den ikke indlade sig paa at skabe nye Former for Egteskabet. Den kan ophæve alle de indskrænkende Bestemmelser, som hidtil have været gjældende i denne Retning, og, hvis den derefter anseer det for nødvendigt at erholde visse Garantier eller at sikke sig visse Betingelser med Hensyn til Egteskabernes Gyldighed, saa kan den optage disse Betingelser i den Lov, hvorved de afvigende Troessamfundts Forhold til Staten ordnes. Nu kan man vel sige, at hvad enten de vedkommende Troessamfund opnaae den tilstigede Frihed paa den ene eller paa den anden Maade, bliver Realiteten den samme; men jeg maa hertil svare, at for mig er Realiteten netop den Betydning, som Loven vil faae i Folkemeningen, og den Indvirkelse, som den igjennem samme vil faae paa Sæderne, og jeg anseer det ingenlunde for ligegyldigt, hvad enten den samme Grad af Troessfrihed indrømmes under denne eller hiin Form, da det forekommer mig indlysende, at, hvis Spørgsmaalet blev løst paa den Maade, jeg har tilladt mig

at antyde, da vil der i Virkeligheden indrømmes de vedkommende Troessbefjendere en langt mere udstrakt Frihed, uden at dog de Garantier, som Staten maatte fordrø, vilde lide derunder, og uden at Folkets Sæder vilde i den Grad blive ubehageligt berørt. Jeg troer, at det paaligger den borgerlige Lovgivning med Omhu og Kjærlighed at vaage over Folkets Sæder; den skal slutte sig til disse, men ikke ile dem forbi, og ligesom forud betegne, hvortil de skulle stræbe at naae. Naar Sæderne i Tidens Løb have udviklet sig saaledes, at de tidligere af Lovgivningen vedtagne Former og Bestemmelser ikke længere passe for dem, da er Lovgivningen vel nødt til at følge med Tiden og indrette sig efter de stedfindende Forhold; men den skal ikke gaae forud for denne Sædvanes Udvikling. Skulde man nu desuagtet paastaae det nødvendigt at vedtage dette Lovforslag om det borgerlige Egteskab, fordi at der jo dog kunde være Individider, der netop ønskede at stifte Egteskab under denne Form, saa forekommer det mig, at man med Grund kunde indvende, at, naar Staten har ophævet de med Hensyn til kirkelige Spørgsmaal hidtil gjældende Tvangslove, og det enkelte Individ frit kan enten slutte sig til de allerede bestaaende Troessamfund eller danne nye, hvori det overlades til Samsfundtsmedlemmerne selv at bestemme alle deres Kirkesikke og hvad dermed staaer i Forbindelse, saa er derved opnaaet af den Troessfrihed, som Grundloven hjemler. At gaae videre og indrømme det enkelte Individ Ret til at fordrø, at saadanne Bestemmelser til Bestyttelse af Sædeligheden eller den borgerlige Moralitet, som staae i Strid med hans religiøse Tro, skulle forandres eller hæves, dette vilde efter min Formening være at indrømme den enkelte Borger en altfor stor Ret paa hele Samsfundts Beskyttelse; thi, ere vi eengang, som her ved det borgerlige Egteskabs Indførelse, slaede ind paa denne Vej, saa kunne vi dog virkelig ikke forhindre, at mange høist forunderlige Fordringer paa denne Maade kunne blive fremsatte. Der kan jo være Mænd, der for Exempel kunde sige: „efter vor religiøse Overbeviisning ere de hidtil ved Begravelserne almindelig foretagne Ceremonier at ansee for vanhellige, hvad der er kommet af Støv,